

СТАНОВИЩЕ
за дисертационен труд,
представен за придобиване на образователна и научна степен
"доктор" в СА „Д. А. Ценов" - Свищов, по научна специалност „Финанси,
парично обръщение, кредит и застраховка (застраховане)"

Изготвил становището: доц. д-р Христина Благойчева, Икономически университет - Варна, научна специалност 05.02.05. "Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка".

Автор на дисертационния труд: Надежда Димитрова Тодоровска, докторант към катедра „Застраховане и социално дело“ при СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Тема на дисертационния труд: Застраховането при интегрирани здравно-социални услуги в домашна среда

I. Общо представяне на дисертационния труд:

1. Предмет

Предметът на представената дисертация са начините за въвеждане и финансиране на интегрираните здравно-социални услуги в домашна среда чрез застраховането, във връзка с ефективно използване на намаляващия брой на кадрите, обслужващи здравната и социалната системи в страната.

2. Обем

Общийят обем на дисертационния труд е 162 страници в т.ч.увод, изложение в три глави, заключение и списък на използваните литературни източници. Налични са и три приложения в обем от още 7 страници. В основния текст са включени 19 таблици и 4 фигури (Авторката е посочила в автореферата си, че са 3, но объркването идва от там, че има две фигури с № 1 – на стр. 18 и стр. 90).

3. Структура

Структурата на дисертационния труд е класическа, отразява обекта, предмета, целите и задачите на изследването и представлява добра основа за тяхното постигане. Тя е балансирана, с последователна научно-изследователска логика и напълно отговаря на изискванията за разработване на докторска дисертация.

В първа глава се поставя основата, чрез извеждане на дефиниция за интегрираните здравно-социални услуги и факторите, обуславящи необходимостта от въвеждането им в България. Втора глава анализира възможностите за изграждане на организация за предоставяне на здравно-социални услуги в домашна среда в България и

очекваните в резултат социално-икономически ефекти. Ясно са очертани предимствата в дейностите и разходите на центровете Домашни грижи на БЧК спрямо предлагани аналогични услуги, с публично и частно финансиране - болнични заведения, хосписи и медицински услуги, предоставяни в домашна среда. Трета глава предлага вариант за модел на застраховка, като алтернатива на държавни източници за финансиране на предоставянето на здравни грижи в домашна среда от специализирана институция, която може да бъде и център за домашни грижи.

Зашитаваната теза точно отразява съдържанието и основните приносни моменти в дисертационния труд. Умело дефинираните обект и предмет на изследване са в съответствие с дисертационната тема. Тяхната практическа и теоретическа актуалност, изложени в увода, са подходящо аргументирани. Подходящо е формулирана изследователската цел. Коректно са посочени ограниченията на изследването. Прави много добро впечатление, че след всяка глава са конструирани изводи.

4. Литература

Справката за цитираната и използвана литература обхваща 67 източника. Специализираните по темата на дисертацията заглавия и нормативни документи са 62, от които 41 на български и 21 на английски език. Посочени са и 5 електронни адреса, послужили като статистически източници на информация.

5. Приложения

Изведени са три приложения, представящи статистическа информация и резултати от анализи, необходими за доказване на тезата на дисертационния труд.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

Темата е интердисциплинарна и много удачно комбинира проблемите на социалното подпомагане и възможностите, които застраховането може да предложи за разрешаването на част от тези проблеми. Изследването е насочено към едни от най-уязвимите групи сред населението – лицата, нуждаещи се от permanentни медицински грижи. Както авторката установява, за последните 7 години, броят на лицата, чието лечение се извършва в лечебно заведение, нараства с 21.6%. Освен, че е показател за влошаване на здравния статус на населението, това води и до все по-голяма тежест върху публичните финанси. Създалата се с времето тенденция на недостиг на средства в НЗОК, невъзможността общо практикуващите лекари да покрият равномерно цялата страна и застаряването на населението в България са допълнителни фактори, затрудняващи ефективната организация по предоставяне на здравно-социални услуги в

домашна среда за голяма част от нуждаещите се лица. От тази гледна точка актуалността на разработката е безспорна, имайки предвид, че докторантката си е поставила за цел не само да изследва възможностите за интеграция между застраховане и социално подпомагане в тази насока, но и да предложи модел за покриване на разходите на центровете, предоставящи здравно-социални услуги в домашна среда на лица в надработоспособна възраст в България.

Изследваната проблематика изисква наличие на добра теоретическа подготовка и познаване на българската и европейската практика. А богатият практически опит на докторант Надежда Тодоровска в изследваната област ѝ е помогнал да навлезе много задълбочено в проблема и да предложи оригинални и адекватни решения.

От приложената справка за публикации на автора се вижда, че по темата са публикувани две статии и два доклада. Това допълнително показва, че представеният дисертационен труд е плод на сериозна научно-изследователска дейност, а някои от резултатите в него вече са достояние на научната общност.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Дисертацията е написана на добро научно ниво. Стилът е стегнат и разбираем и показва както добрата специализирана подготовка, така и широката професионална квалификация на автора. Резултатите от научното изследване са оформени и представени разбираемо, логично и прецизно. Балансираният размер на дисертационните глави показва съобразяване с приетите норми.

Използваният инструментариум в научното изследване се основава както на класическите така и на съвременни научни методи и подходи - социологически методи, системен подход и критичен анализ, структурно-функционален анализ. Избраните инструменти съдействат за постигане на целта и за доказване на тезата на дисертационния труд.

3. Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда

Авторефератът е съставен на база изложението на дисертационния труд и напълно отразява замисъла и съдържанието на изследването. В структурно отношение отговаря на основните стандарти за съставяне на автореферат на дисертационен труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

1. Наличие на нови научни идеи и резултати с мнение за тяхната значимост

Най-общо приносните моменти в дисертационния труд могат да се систематизират в две насоки:

Първо. Теоретико – методологични.

- Проучване и систематизиране на наличните в специализираната литература мнения на различни автори и използваната в литература и нормативната уредба терминология за интегрираните здравно-социални услуги;
- Формулиране на лична дефиниция, отговаряща на целите на дисертационното изследване;
- Въз основа на сравнителен анализ са оценени социално-икономическите ефекти от дейността и разходите на изградените от Български червен кръст центрове за предлагане на здравно-социални услуги в домашна среда спрямо тези на аналогични доставчици на подобни услуги.

В т о р о . Практико– приложни.

- Доказани са предимствата от въвеждането и функционирането на интегрираните здравно-социални услуги в България;
- Предложена е организационна структура на център „Домашни грижи“ за предоставяне на услугите в домашна среда;
- Изведени са възможностите на застраховането за финансиране на дейностите на организационните структури, предоставящи здравно-социални услуги в домашна среда;
- Предложен е модел и застрахователна тарифа на застраховка, чрез която е възможно да се финансира дейността на центровете „Домашни грижи“, предоставящи здравно-социални услуги в домашна среда.

Анализът на положителните страни на разработката потвърждава убеждението, че научното изследване е посветено на интересна и актуална тема. Теоретичните постановки са изяснени задълбочено, изводите са аргументирани, предложенията – обосновани и систематизирани. А резултатите от разработката могат да намерят широко приложение за разрешаване на част от проблемите на лица в България, които, поради различни причини, са с ограничен достъп до необходимите перманентни здравни грижи.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Изведените резултати наистина показват целесъобразността от включването на застрахователния бизнес в системата на социалното подпомагане. Но възникват и някои въпроси.

Във варианта рента срещу жилище е очевидно, че застрахователният договор ще действа в по-дълъг период. Какво ще стане, ако по някаква причина застрахователното дружество, на което е прехвърлена собствеността върху имота, фалира? Или ако лицето установи, че на пазара функционира друго дружество, предоставящо по-добри

финансови условия? Възможно ли е прехвърлянето към другото дружество (както е например ситуацията при частните пенсионни фондове)?

Същевременно, поради значимостта на изследвания проблем и изведените резултати, бих искала да препоръчам на докторантката да публикува дисертацията си като книга, която да достигне до по-широк кръг читатели. Тя би могла да стане и едно полезно практическо помагало за мениджърите в застрахователните компании, които решат да се включат в тази дейност.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Докторант Надежда Тодоровска демонстрира умения да изяснява теоретични постановки, да прави аргументирани изводи и обосновани предложения. Дисертационният труд е разработен задълбочено, в изложението са застъпени както теоретически, така и методологически и практико-приложни аспекти, които са популяризираны и в допълнителни публикации. В заключение – дисертацията съдържа всички необходими реквизити и отговаря на изискванията на ЗРАС и на Правилника за неговото приложение, за присъждане на ОНС “доктор”. Всичко това ми дава основание да предложа на членовете на уважаемото Научно жури да дадем своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (застраховане)“ на Надежда Димитрова Тодоровска.

Дата: 26.07.2019 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Христина Благойчева)